

בבא קמא סד

שמות פרק כב

(א) אם במחתרת ימצא הגנב והכה וּמָת אִין לוֹ דְּמִים : (ב) אם זָרְחָה הַשְּׁמֶשׁ עָלֵיו דְּמִים לוֹ שְׁלָם יִשְׁלָם אִם אִין לוֹ וְנִמְכָּר בְּגֻבְתּוֹ : (ג) אם הַמָּצָא תִּמְצָא בְּיָדוֹ הַגֵּנֶבָה מְשׁוּר עַד חֲמוּר עַד שָׁה חַיִּים שְׁנִים יִשְׁלָם :

- (ו) כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כְּלִים לְשֹׁמֵר וְגֵנֵב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצָא הַגֵּנֵב יִשְׁלָם שְׁנִים :
 (ז) אִם לֹא יִמָּצָא הַגֵּנֵב וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֶת רֵעֵהוּ :
 (ח) עַל כָּל דָּבָר פְּשָׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוּר עַל שָׁה עַל שְׁלָמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דָּבָר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹהִים יִשְׁלָם שְׁנִים לְרֵעֵהוּ :

מקור לכפל בגנב רגיל לפי מי שסובר ששני הפסוקים בטוען טענת גנב :

דברי הברייתא	הסבר רבא לדברי הברייתא
קושי: יאמר על דאניפה , והכל בכלל! (כלל ופרט)	קושי: יאמר על דאניפה וחייט , והכל בכלל! (כלל ופרט וכלל) אם האניפה תאכל ליל?
תירוצ: אילו כך, הייתי אומר: מה הפרט מפורש קרב לגבי מזבח, אף כל קרב לגבי מזבח מה יש לך להביא? שה , כשהוא אומר שה - הרי שה אמור, הא מה אני מקיים אניפה ? לרבות כל דבר.	תירוצ: אילו כן, הייתי אומר: מה הפרט מפורש קרב לגבי מזבח, אף כל קרב לגבי מזבח, אף כל הקרב לגבי מזבח
קושי: יאמר על שה דאניפה , והכל בכלל!	קושי: מה יש להביא? שה , כשהוא אומר שה - הרי שה אמור, הא מה אני מקיים אניפה ? לרבות כל דבר. יאמר אניפה ועל שה וחייט , והכל בכלל! אם האניפה תאכל ליל?
תירוצ: אילו כך, הייתי אומר: מה הפרט מפורש דבר הקדוש בבכורה, אף כל דבר הקדוש בבכורה, מה יש לך להביא? חמור , כשהוא אמור חמור - הרי חמור אמור, הא מה אני מקיים אניפה ? לרבות כל דבר.	תירוצ: אילו כן, הייתי אומר: מה הפרט מפורש דבר הקדוש בבכורה, אף כל דבר הקדוש בבכורה, אף כל דבר הקדוש בבכורה,
קושי: יאמר על חמור שה דאניפה , והכל בכלל!	קושי: מה יש לך להביא? חמור , כשהוא אומר חמור - הרי חמור אמור, הא מה אני מקיים אניפה ? לרבות כל דבר. יאמר אניפה ועל שה ועל חמור וחייט , והכל בכלל! אם האניפה תאכל ליל?
תירוצ: אילו כך, הייתי אומר: מה הפרט מפורש בעלי חיים, אף כל ב"ח, מה יש לך להביא? שאר בעלי חיים, כשהוא אומר חייט - הרי חייט אמור, הא מה אני מקיים אניפה ? לרבות כל דבר.	תירוצ: אילו כן, הייתי אומר: מה הפרט מפורש בעלי חיים, אף כל ב"ח, מה יש לך להביא? שאר ב"ח,
	קושי: כשהוא אומר חייט - הרי חייט אמור, הא מה אני מקיים גניבה? לרבות כל דבר, אם האניפה תאכל ליל?

קושי על דברי הברייתא: אמר מר: יאמר **על דאניפה**. מי כתיב שור וגניבה? **אניפה ועל שה** הוא דכתיב!

הצעה לתשובה ודחייתה: וכי תימא **אילו נאמר** קאמר, אילו נאמר **על דאניפה**? ומי מצית אמרת **מה הפרט מפורש**? הוה **על** - פרט, **אניפה** - כלל, פרט וכלל נעשה כלל מוסיף על הפרט, ואיתרבו להו כל מילי!
 החזרת הקושי למקום: אלא כדכתיב קאמרי **אניפה ועל שה**. מי מצית אמרת הכל בכלל או מה הפרט מפורש? הוה ליה **אניפה** - כלל, **ועל שה** - פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט, שור אין, מידי אחרינא לא!

תירוצ רבא: הבנה אחרת בדברי הברייתא (ראה בטבלה למעלה).
 תנא אחיים קא סמיך ליה, וכלל ופרט וכלל קא"ל.

ברייתא 1 – שני הפסוקים בטוען טענת גנב	ברייתא 2 – אחד בגנב ואחד בטוען טענת גנב	
שני פסוקים (תרי קראי)	השני למעט טוען טענת אבד (אין כפל)	אחד לגנב, אחד לטוען טענת גנב
אָנא/האָנא	יש תשלומי ארבעה וחמישה גם בטוען טענת גנב	למעט אבד טוען טענת אבד (אין כפל)
הקישא (פסוק ו, ז)	אין היקש – שניהם באותו נושא	יש תשלומי ארבעה וחמישה גם בטוען טענת גנב
המקור לכפל בגנב	הצעה 1: ליתי בק"ו מטוען טענת גנב, דחייה: דיו לבא מן הדין להיות כנדון, מה להלן בשבועה, אף כאן בשבועה! הצעה 2: נפקא ליה מדתנא דבי חזקיה אם האמא תאמא	פסוק ו
אם האמא תאמא	מקור לכפל בגנב בדבר המטלטל וגופו ממון	מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור אם האמא בעדים תאמא בדיינים, פרט למרשיע את עצמו.
אם ירשיאון אלהים	מודה בקנס פטור אם ירשיאון אלהים, ולא המרשיע את עצמו וסובר: מודה בקנס ואח"כ באו עדים - חייב	מודה בקנס פטור
פס' ג – אר, חאור, שה		דתנא דבי רבי ישמעאל: כל פרשה שנאמרה ונשנית, לא נשנית אלא לדבר שנתחדש בה.

שאלה: ואימא: גנב עצמו בשבועה!

תירוצ: לא ס"ד, דתניא, רבי יעקב אומר: *אם ירשיאון אלהים* - שלא בשבועה; אתה אומר: שלא בשבועה, או אינו אלא בשבועה? אמרת? לא כך היה.

הסבר דברי הברייתא: מאי לא כך היה? אמר אביי: לא לכתוב רחמנא *אם ירשיאון אלהים* בגנב, וליתי בק"ו מטוען טענת גנב: ומה טוען טענת גנב דבהיתירא אתא לידיה, אמר קרא לישלם תרי, גנב עצמו דבאיסורא אתא לידיה לא כל שכן! אלא *אם ירשיאון אלהים* דכתב רחמנא בגנב עצמו למה לי? דאפילו שלא בשבועה.